

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตรัง
Factors related to Teenage Pregnancy Prevention Behavior
a High School In Trang Province.

(Received: October 21,2025 ; Revised: October 28,2025 ; Accepted: October 29,2025)

รัตติยา สONGทิด¹
Rattiya Songtid¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบตัดขวาง (Survey research by Cross-Sectional Study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ตัวบุคคลกับพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตรัง กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 254 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามออนไลน์ ประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคล ปัจจัยภายในและภายนอก และพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ ตรวจสอบความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ค่า IOC 0.87 ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้โดยวิธี KR-20 เท่ากับ 0.78 แบบสอบถามทัศนคติมีค่า Cronbach's alpha เท่ากับ 0.89 และแบบสอบถามพฤติกรรมเท่ากับ 0.77 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เรื่องการคุมกำเนิด ความเพียงพอของรายได้ แรงสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน และครู การรับรู้ความสามารถในการป้องกันตนเอง และการรับรู้ความรุนแรงของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันการตั้งครรภ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ส่วนอายุและความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษานี้สามารถนำไปใช้พัฒนาแผนงานและรูปแบบการสร้างความรู้ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นจังหวัดตรังต่อไป

คำสำคัญ: วัยรุ่น, การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น, พฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

Abstract

This survey research by cross-sectional study aimed to examine pregnancy prevention behaviors among adolescents and to investigate the relationships between personal, internal, and external factors and pregnancy prevention behaviors among high school students in Trang Province. The sample size consisted of 254 Grade 10 students. Data were collected using an online questionnaire covering personal information, internal and external factors, and pregnancy prevention behaviors. The content validity index (IOC) ranged 0.87 The knowledge test had a KR-20 reliability coefficient of 0.78, while the Cronbach's alpha coefficients for the attitude and behavior questionnaires were 0.89 and 0.77, respectively. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The findings revealed that knowledge of contraception, adequacy of income, family, peer, and teacher support, perceived self-efficacy, and perceived severity of adolescent pregnancy were significantly correlated with pregnancy prevention behaviors ranged 0.01 However, age and family relationship showed no significant correlation. The results can be utilized to develop programs and models to enhance health literacy and promote pregnancy prevention behaviors among high school students in Trang Province.

Keyword: adolescents, adolescent pregnancy, pregnancy prevention behaviors

¹ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง

บทนำ

ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้การลดอัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 15 - 19 ปี เป็นหนึ่งในตัวชี้วัดของเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals, MDGs) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainably Development Goals, SDGs) กำหนดให้การลดอัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 10 - 14 ปี และอายุ 15 - 19 ปี เป็นส่วนหนึ่ง ของตัวชี้วัดในการบรรลุเป้าหมายที่ 3 ว่าด้วยการสร้างหลักประกัน ให้คนมีชีวิตที่มีคุณภาพและส่งเสริมสุขภาวะ ที่ดีของคนทุกเพศทุกวัย ที่นานาชาติต้องการบรรลุให้ได้ภายในปี พ.ศ. 2573 การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นส่งผลกระทบต่อ สุขภาพต่อทั้งแม่วัยรุ่นและทารก จากรายงานสถิติสาธารณสุขปี พ.ศ. 2565 พบว่าอัตราการคลอดของมารดาอายุ 15 - 19 ปี เท่ากับ 21.1 ต่อประชากรหญิงอายุ 15 - 19 ปี 1,000 คน เมื่อเปรียบเทียบตัวเลข การคลอดของวัยรุ่นในกลุ่มประเทศใกล้เคียงก็นับว่าประเทศไทยมีอัตราการคลอดของวัยรุ่นหญิงอายุ 15 - 19 ปี ยังอยู่ในระดับสูง¹ การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเกิดจากหลายปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกัน เช่น การเปลี่ยนแปลง ของวัฒนธรรม ประเพณี ด้านสังคมและเศรษฐกิจ การขาดโอกาสด้านการศึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจ ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิต ไม่สามารถเข้าถึงบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ได้ รวมทั้งการถูกล่วงละเมิดทางเพศถูกข่มขืนถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์และความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาทั้งการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ความเสี่ยงต่อการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ทำให้เกิดผลกระทบที่ตามมา เช่น ต้องหยุดหรือออกจากการศึกษา มีปัญหาค่าใช้จ่ายขณะตั้งครรภ์ คลอดบุตร หรือการเลี้ยงดูบุตร และอาจนำไปสู่การทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย

ทำให้ส่งผลกระทบต่อทุกมิติของชีวิตเด็กและครอบครัว รวมถึงปัญหาสังคมอื่น ๆ²

ข้อมูลจากสถิติสาธารณสุขพบว่าปี พ.ศ. 2565 - 2567 อัตราการคลอดมีชีพในหญิงที่มีอายุ 10 - 14 ปี คิดเป็นอัตรา 0.80, 0.87 และ 0.82 อัตราการคลอดมีชีพในหญิงที่มีอายุ 15 - 19 ปี คิดเป็นอัตรา 19.99, 20.55 และ 16.33 อัตราการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นอัตรา 14.29, 14.47 และ 13.60 ซึ่งพบว่ายังสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ในระดับเขตสุขภาพ พบว่าปี พ.ศ. 2565 - 2567 อัตราการคลอดมีชีพในหญิงที่มีอายุ 10 - 14 ปี คิดเป็นอัตรา 0.49, 0.33 และ 0.46 อัตราการคลอดมีชีพในหญิงที่มีอายุ 15 - 19 ปี คิดเป็นอัตรา 17.48, 18.62 และ 14.70 อัตราการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นอัตรา 16.18, 17.50 และ 17.30 ซึ่งยังสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด³ สถานการณ์ในจังหวัดตรัง ปี พ.ศ. 2565 - 2567 อัตราการคลอดมีชีพในหญิงที่มีอายุ 10 - 14 ปี คิดเป็นอัตรา 0.70, 0.19 และ 0.27 ตามลำดับ อัตราการคลอดมีชีพในหญิงที่มีอายุ 15 - 19 ปี คิดเป็นอัตรา 18.90, 18.54 และ 13.97 ตามลำดับ อัตราการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิง อายุต่ำกว่า 20 ปี เป็นอัตรา 14.12, 15.36 และ 12.50 ตามลำดับ ยังสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด³

ปีพ.ศ. 2565 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง ได้เก็บข้อมูลการเฝ้าระวังการตั้งครรภ์ของแม่วัยรุ่นอายุ น้อยกว่า 20 ปี ที่คลินิกหลังคลอด ในโรงพยาบาล จำนวน 7 แห่งของ จังหวัดตรัง พบว่ากลุ่มตัวอย่าง แม่วัยรุ่น จำนวน 70 คน อยู่ในช่วงอายุที่ 16 - 19 ปี จำนวน 63 คน (ร้อยละ 90) อาศัยก่อนการตั้งครรภ์ พบว่าเป็นนักเรียน จำนวน 23 คน (ร้อยละ 32.85) พบมากเป็นนักเรียนมัธยมตอนปลาย จำนวน 8 คน (ร้อยละ 11.42) รองลงมานักเรียนมัธยมต้น จำนวน 7 คน (ร้อยละ 10.00) นอกจากนี้สามารถนำผลการศึกษามาพัฒนารูปแบบในการแก้ไขปัญหา ดังกล่าวให้กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการศึกษา เนื่อง

ด้วยกลุ่มตัวอย่างยังไม่จบการศึกษา หรือยังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 หรือระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ซึ่งการศึกษาในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาเป็นกลุ่มที่มีความแตกต่างจากข้อมูลที่เคยศึกษามา และยังไม่มีการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในพื้นที่³ จากปัญหาและข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตรัง เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษามาใช้ประโยชน์ในการวางแผน การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของจังหวัดตรัง

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกตัวบุคคลกับพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตรัง

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตรัง
2. ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกตัวบุคคล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตรัง

วิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบภาคตัดขวางเชิงวิเคราะห์ (Cross-sectional analytical study) ระยะเวลาดำเนินการ กรกฎาคม 2567 - มิถุนายน 2568

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนเพศหญิงที่กำลังศึกษา ระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๔ สามารถสื่อสารตอบคำถามงานวิจัยได้ และยินยอมเข้าร่วมงานวิจัยโดยสมัครใจ ในปีการศึกษา 2568 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง กระบี่ ในจังหวัดตรัง จำนวน 10 อำเภอ 10 โรงเรียน จำนวนทั้งหมด 750 คน (ฐานข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตรัง กระบี่)

เกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion Criteria)

1. นักเรียนเพศหญิงที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 ประจำปีการศึกษา 2568
2. สามารถสื่อสาร อ่าน เขียนภาษาไทยได้อย่างชัดเจน สามารถตอบแบบสอบถามได้
3. สมัครใจเข้าร่วมโครงการ

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion Criteria)

1. มีอาการเจ็บป่วยจนไม่สามารถตอบคำถามได้
2. อาสาสมัครที่ไม่สามารถตอบคำถามได้ครบ (อาจเกิดจากข้อคำถามที่เป็นส่วนตัวมากเกินไป) สามารถขออนุญาตออกจากโครงการได้ตลอดเวลา

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ **นักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4** โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง กระบี่ ในจังหวัดตรัง จำนวน 10 โรงเรียน จำนวน 254 คน ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีความเสี่ยงต่อพฤติกรรมที่อาจนำไปสู่ปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร โดยถือว่าเป็น **"กลุ่มเปราะบาง"** เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่มีความอ่อนไหวทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม อีกทั้งการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพ คุณภาพชีวิต และโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นการเข้าถึงข้อมูลและการดำเนินการวิจัยจึงต้องดำเนินการอย่างระมัดระวัง และคำนึงถึงจริยธรรมอย่างเคร่งครัดและใช้วิธีคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบ

ทราบจำนวนประชากรของทาโรยามาเน (Yamane, 1973) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อน ที่ยอมรับได้เท่ากับร้อยละ 5

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล แบบสอบถาม ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถาม เป็นปลายปิดแบบเลือกตอบ จำนวน 6 ข้อประกอบด้วย อายุ เพศ อาศัยอยู่กับใคร ลักษณะที่พักอาศัย รายรับค่าใช้จ่ายส่วนตัว เงินค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่อเดือนเพียงพอต่อการใช้จ่าย ความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยภายในตัวบุคคล ดังนี้

2.1 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิด

2.2 แบบสอบถามการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์

2.3 แบบสอบถามการรับรู้ความรุนแรงของการตั้งครรภ์

2.4 แบบสอบถามการรับรู้ประโยชน์ของการคุมกำเนิด และการป้องกันการตั้งครรภ์

2.5 แบบสอบถามการรับรู้ปัญหาและอุปสรรคในการคุมกำเนิด และการป้องกันตนเอง จากการตั้งครรภ์

2.6 แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถในการป้องกันตนเองจากการตั้งครรภ์

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกตัวบุคคล คือ แรงสนับสนุนที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม

3.1 แรงสนับสนุนจากครอบครัว / เพื่อน / คู่รัก

3.2 แรงสนับสนุนจากระบบการศึกษา / ครู-อาจารย์

3.3 แรงสนับสนุนจากสื่อ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

4.1 การเลือกใช้วิธีการคุมกำเนิด

4.2 การหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดการตั้งครรภ์

4.3 มีทักษะในการปฏิเสธ

4.4 การตัดสินใจเมื่อเกิดปัญหา

วิธีการรวบรวมข้อมูล (Data collection method)

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยรวบรวมโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตในการทำวิจัย และเก็บข้อมูล ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ตรัง กระบี่ เพื่อประสานโรงเรียนเพื่อขออนุญาตให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยทำการจับฉลากโรงเรียนมัธยมในแต่ละอำเภอ และกำหนดสัดส่วนในแต่ละโรงเรียนและสุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกห้องเรียน และกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล นักเรียนเพศหญิงที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 10 โรงเรียน โดยผู้วิจัยแนะนำตัวอธิบายโครงการวิจัยและแบบสอบถาม ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและวิธีการเก็บข้อมูลอย่างโปร่งใส และยืนยันให้ผู้ตอบทราบว่าข้อมูลจะถูกเก็บรักษาเป็นความลับและใช้เพื่อวัตถุประสงค์ การวิจัยเท่านั้น ให้คำอธิบายหรือคำแนะนำอย่างชัดเจนก่อนการตอบแบบสอบถาม และให้สามารถข้ามคำถาม ที่ไม่ต้องการตอบได้ สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและไม่ตัดสิน รวมถึงการพิทักษ์สิทธิ์ โดยให้กลุ่มตัวอย่างลงนามในใบยินยอมให้เก็บข้อมูล รวมทั้งขอความยินยอมจากผู้ปกครองด้วย

4. กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลแบบไม่ระบุตัวตน (anonymous

survey) หลีกเลี่ยงคำถามที่อาจส่งผลกระทบต่อจิตใจใช้เวลา 20 นาที ในการตอบแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลภายในวันเดียว เพื่อป้องกันตัวแปรแทรกซ้อนจากความคิดของคนอื่นในการตอบแบบสอบถาม และการรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูลโดยเก็บข้อมูลไว้ในรูปแบบที่เข้ารหัสหรือจัดเก็บในระบบที่ปลอดภัย หลังรวบรวมข้อมูลทำลายทันที เพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล

5. ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องของข้อมูล กำหนดขอบเขตการใช้ข้อมูลที่ชัดเจนในงานวิจัย และสร้างมาตรฐานการวิเคราะห์ข้อมูลที่ไม่ตัดสินหรือเหมารวม และลงข้อมูลที่ได้ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

6. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตรวจสอบในด้านความตรงตามเนื้อหา (Content validity) รูปแบบของแบบสอบถาม (Format) ความเหมาะสมด้านภาษา (Wording) ความสมบูรณ์ของคำชี้แจงและความเหมาะสมของการใช้เวลาในการตอบ เมื่อรับเครื่องมือกลับคืนจากผู้เชี่ยวชาญ นำข้อแก้ไขทั้งหมดมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยใช้ดัชนีค่าความสอดคล้องของเนื้อหา ค่า IOC (IOC : Index of item objective congruence) จากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.0 โดยใช้เกณฑ์ในการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ (บุญมี พันธุ์ไทย, 2554) ซึ่งค่าที่หาได้มีค่าเท่ากับ 0.87 จึงถือว่ามีความตรงกับเนื้อหา การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำเครื่องมือที่ได้จากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ปรับปรุงแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะทั่วไปใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายที่สุด คือ นักเรียนเพศหญิงระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง กระจับ จังหวัดกระบี่ จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความ

เชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยแบบทดสอบความรู้ใช้ (KR 20) ใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.89 (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2553)

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการศึกษาครั้งนี้ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้อธิบายข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด (Maximum) และ ค่าต่ำสุด (Minimum)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product moment correlation coefficient) ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ (Level of Significant) ที่ระดับ 0.05 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติอนุมาน วิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง คุณลักษณะส่วนบุคคล ความเชื่อด้านสุขภาพ กับพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น จังหวัดตรัง โดยใช้สถิติวิเคราะห์การทดสอบความเป็นอิสระต่อกันของสองกลุ่มไควสแคว (Chi – square test) และการทดสอบความสัมพันธ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson's Product Moment correlation coefficient

จริยธรรมการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดยะลา หนังสือ

รับรอง เลขที่ SCPHYLIRB-2568/152 อนุมัติ ณ
วันที่ 3 เมษายน 2568

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนเพศหญิงที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง กระบี่ จังหวัดตรังพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 15.38 ปี อายุต่ำสุดเท่ากับ 14 ปี อายุมากที่สุดเท่ากับ 17 ปี ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดา/มารดา ร้อยละ 69.17 รองลงมาอาศัยอยู่กับผู้ปกครอง ร้อยละ 25.42 ลักษณะของที่พักอาศัยมีลักษณะเป็นบ้านตนเอง ร้อยละ 95.42 รองลงมาบ้านเช่า ร้อยละ 4.58 ได้รับค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่อเดือนเฉลี่ยเท่ากับ 2,201.17 บาท ได้รับค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่อเดือนน้อยที่สุด 500 บาท ได้รับค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่อเดือนมากที่สุด 8,000 บาท มีความพอเพียงของค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่อเดือนแบบพอใช้และมีเหลือเก็บ ร้อยละ 50.00 รองลงมาพอใช้แต่ไม่เหลือเก็บ ร้อยละ 40.42 และมีความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวแบบรักใคร่ กลมเกลียว ร้อยละ 77.08 รองลงมาทะเลาะเบาะแว้งเป็นบางครั้ง ร้อยละ 22.96

2. ปัจจัยด้านความรู้และการรับรู้ของนักเรียนเพศหญิงที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง กระบี่ จังหวัดตรัง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้โอกาสเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 49.58 รองลงมาอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 30.00 ระดับการรับรู้ความรุนแรงของการตั้งครรภ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 57.92 รองลงมาอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 35.42 ระดับการรับรู้ประโยชน์ของการคุมกำเนิดและการป้องกันการตั้งครรภ์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 62.50 รองลงมาอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 32.92 ระดับการรับรู้ปัญหาและ

อุปสรรคในการคุมกำเนิดและการป้องกันการตั้งครรภ์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 54.58 รองลงมาอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 33.75 ระดับการรับรู้ความสามารถในการป้องกันตนเองจากการตั้งครรภ์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 47.92 รองลงมาอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 40.83

3. ปัจจัยแรงสนับสนุนของนักเรียนเพศหญิงที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง กระบี่ จังหวัดตรัง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับแรงสนับสนุนจากครอบครัว/เพื่อน/คู่รัก ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 67.92 รองลงมาอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 17.50 ระดับแรงสนับสนุนจากระบบการศึกษา/ครู-อาจารย์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 53.33 รองลงมาอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 26.67 ระดับแรงสนับสนุนจากสื่อ สังคม และสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 45.00 รองลงมาอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 23.75 ระดับน้อย ร้อยละ 48.33 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 36.67

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนเพศหญิงที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง กระบี่ จังหวัดตรัง พบว่าบุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย ลักษณะที่พักอาศัยและค่าใช้จ่ายส่วนตัวรายเดือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อายุ และความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานเพียงบางส่วน ปัจจัยภายในส่วนบุคคลด้านการรับรู้ประโยชน์ของการคุมกำเนิดและการป้องกันการตั้งครรภ์ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และการรับรู้ปัญหาและอุปสรรคในการคุมกำเนิดและการป้องกันตนเองจากการตั้งครรภ์ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนความรู้เรื่องการคุมกำเนิด การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ การรับรู้ความรุนแรงของการตั้งครรภ์ และการรับรู้ความสามารถในการป้องกันตนเองจากการตั้งครรภ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ เป็นการยอมรับสมมติฐานเพียงบางส่วนของปัจจัยภายนอกตัวบุคคลด้านแรงสนับสนุนจากครอบครัว/เพื่อน/คู่รัก แรงสนับสนุนจากระบบการศึกษา/ครู-อาจารย์ และแรงสนับสนุนจากสื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นการยอมรับสมมติฐาน

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาและวิเคราะห์เพื่อศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของนักเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตรัง ทำให้ได้ข้อค้นพบและนำมาเป็นข้อวิจารณ์โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล จากการศึกษา ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของนักเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตรัง พบว่า บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย ลักษณะที่พักอาศัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ของนักเรียนมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 อภิปรายได้ว่า การที่นักเรียนมัธยมศึกษา พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่เป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 36.27) และลักษณะที่พักอาศัยส่วนใหญ่เป็นบ้านของตนเอง (ร้อยละ 45.00) ทำให้ได้รับการอบรมเลี้ยงดู ได้รับความอบอุ่นจากพ่อแม่ และเมื่อ

วัยรุ่นพบเจอปัญหาต่างๆ จะมีพ่อแม่คอยให้คำปรึกษา แนะนำรวมทั้งปลูกฝังค่านิยมทางเพศที่ถูกต้อง ส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชุมารัตน์ แก้วเวียงเดช และ พัดชา หิรัญวัฒน์⁵ พบว่าการที่นักเรียนพักอาศัยอยู่กับพ่อแม่ จะมีโอกาสได้รับการอบรมให้อยู่ในกรอบทำให้มีความเสี่ยงต่อพฤติกรรมทางเพศน้อยกว่าผู้ที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับครอบครัว

2. ปัจจัยภายในตัวบุคคล จากการศึกษาพบว่า ความรู้เรื่องการคุมกำเนิด การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น การรับรู้ความรุนแรงต่อการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และการรับรู้ความสามารถในการป้องกันตนเองจากการตั้งครรภ์ ในวัยรุ่นไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของนักเรียนมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ ระดับ 0.05 อภิปรายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ และการรับรู้ที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ที่แตกต่างกัน เนื่องจากการได้รับความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในการคุมกำเนิด รวมถึงส่งเสริมความรอบรู้ที่ช่วยป้องกันตนเองจากการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น จะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการคุมกำเนิดให้กับนักเรียนมัธยมศึกษา และจัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันตนเองจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และสนับสนุนให้นักเรียนจัดโครงการ หรือกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับเพศวิถีศึกษา เพื่อกระตุ้นแรงสนับสนุน และช่วยให้นักเรียนมัธยมศึกษา ตระหนักถึงปัญหา และเกิดพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิมพ์วิไล โรจน์เรือนนท์, อลิสา นิติธรรม และ สุพัฒน์ อธิเวชเจริญชัย⁶ พบว่า ความรู้เรื่อง การคุมกำเนิด การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นการรับรู้ความรุนแรงต่อการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

และ การรับรู้ความสามารถในการป้องกันตนเองจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนักศึกษาหญิง

3. ปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ผลการวิจัย พบว่า แรงสนับสนุนจากสื่อ สังคมและสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อภิปรายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 77.95 และพักอยู่บ้านของตนเอง ร้อยละ 72.83 ทำให้ผู้ปกครองมีบทบาทในการป้องกันตนเองจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นอย่างมาก เพื่อนและคู่อริ เป็นกลุ่มที่อยู่ใกล้และใกล้ชิดกับกลุ่มตัวอย่างทำให้เกิดความไว้วางใจ ส่วนครูและอาจารย์ มีส่วนช่วยสนับสนุนเรื่องความรู้ และช่องทางในการรับรู้ข่าวสารในการป้องกันตนเองจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ดังนั้นการจะส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของนักเรียนมัธยมศึกษา จึงควรส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา การคุมกำเนิด การวางแผนครอบครัว ให้กับนักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อให้ทราบถึงปัญหา แนวทาง การแก้ปัญหา และควรจัดให้ครู อาจารย์มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ ในเรื่องเพศศึกษา เพื่อคอยให้คำแนะนำปรึกษา เพื่อตอบคำถามเรื่องเพศที่ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีพฤติกรรมที่ถูกต้องในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิมพวดี โรจน์เรื่อนนท์, อลิสา นิติธรรม และ สุพัฒน์ อธิเรณูชัย⁶ พบว่า แรงสนับสนุนจากครอบครัว/คู่อริ /เพื่อนและแรงสนับสนุนจากระบบการศึกษา / มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเอง อาจารย์ -ครูตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนหญิง และสื่อสังคม และสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ซึ่ง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ยุวดี งอมสงัด, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ และพรนภา หอมสินธุ์⁷ พบว่า การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกัน

การตั้งครรภ์ ในวัยรุ่น และแตกต่างจากการศึกษาของ ฤชณา ปิงวงษ์ พัทธวรรณ และคณะ⁸ และ พิมพวดี โรจน์เรื่อนนท์, อลิสา นิติธรรม และ สุพัฒน์ อธิเรณูชัย⁶ พบว่า สื่อ สังคม และสิ่งแวดล้อม ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การเก็บข้อมูล ตรงกับช่วงเวลาที่โรงเรียนปิดเทอม ทำให้เกิดการล่าช้าในการเก็บข้อมูล ควรวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับบริบทของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบในการสร้างความรอบรู้ เรื่องการป้องกันตนเองจากการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ให้กับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดตรัง

แนวทางในการนำไปใช้ประโยชน์

นำผลการศึกษาในครั้งนี้ คืนข้อมูลให้กับภาคีเครือข่ายในการประชุมอนุกรรมการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ระดับจังหวัด และการประชุมคณะทำงานป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ระดับอำเภอ และการประชุมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) เพื่อร่วมกันจัดทำแผนงาน โครงการในการสร้างความรอบรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักและมีพฤติกรรมในการป้องกันตนเองและลดปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และเพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีความรู้ในเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศที่ถูกต้องเหมาะสมภายในครอบครัว และมีทัศนคติที่ดีในการส่งเสริมการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยของวัยรุ่น รวมทั้ง ให้โรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศวิถีศึกษารอบด้านให้กับนักเรียนทุกระดับชั้น และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบรรจุแผนงาน งบประมาณในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานมายการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. 2560–2569 ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559. กรุงเทพฯ: บริษัท โอ-วิทย์ (ประเทศไทย) จำกัด; 2536.
2. สำนักงานมายการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือปฏิบัติงานฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: บริษัท คิวคัมเบอร์ (ประเทศไทย) จำกัด; 2559.
3. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง. (2568) ข้อมูลการเฝ้าระวังการตั้งครรภ์ของแม่วัยรุ่นอายุ น้อยกว่า20ปี ที่คลินิกหลังคลอด โรงพยาบาลชุมชน. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตรัง.
4. สำนักงานมายการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. มาตรฐานการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับอำเภอ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; 2566.
5. ชวรัตน์ แก้วเวียงเดช, พัดชา หิรัญวัฒนกุล. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม. วารสารพยาบาลทหารบก. 2559;17(3):168-177.
6. พิมพ์วิติ โรจน์เรืองนนท์, อลิสา นิติธรรม, สุพัฒน์ อีระเวเจริญชัย. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ของนักศึกษาหญิงระดับอุดมศึกษาแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก; 2559.
7. ยุวดี จอมสงัด, รุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, พรนภา หอมสินธุ์. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ด้านสุขภาพเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ในนักเรียนวัยรุ่นหญิงจังหวัดศรีสะเกษ. ชลบุรี: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา; 2562.
8. กฤษณา ปวงวงศ์, และคณะ. ความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเอง ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และพฤติกรรมป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น สถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดเชียงราย. เชียงราย: คณะพยาบาลศาสตร์; 2566.